

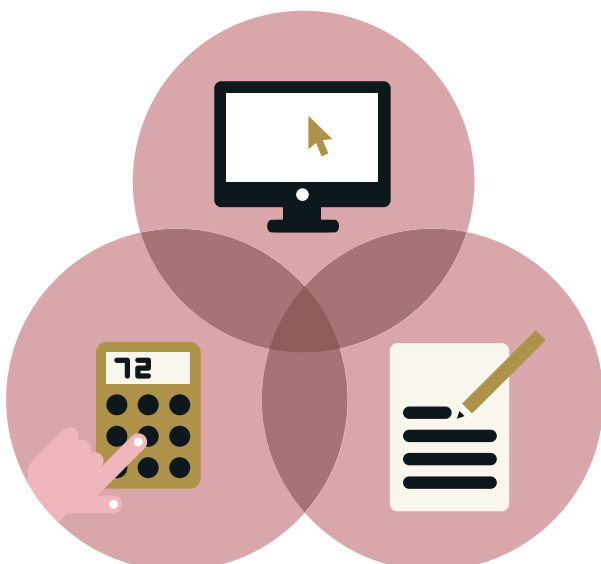
Basisvaardigheden in samenhang

Basisvaardigheden

Binnen de volwasseneneducatie wordt onder de basisvaardigheden verstaan: taal-, reken- en digitale vaardigheden. Onder taal verstaan we Nederlands als moedertaal en Nederlands als tweede taal. Met voldoende beheersing van de basisvaardigheden kan een volwassene zich zelfstandig redden in de maatschappij, deze persoon is zelfredzaam (Berenschot & ITTA UvA, 2023).

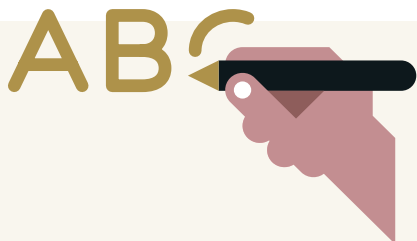
Veel situaties en handelingen vragen een combinatie van verschillende basisvaardigheden. De vaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden staan niet los van elkaar. We spreken daarom van **basisvaardigheden in samenhang**.

Feiten en cijfers

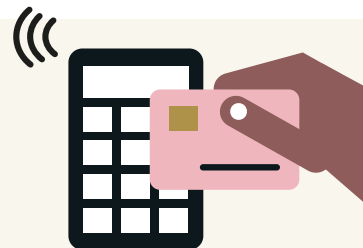
- In de moderne wereld is **functionele geletterdheid van cruciaal belang**, waarbij schriftelijke informatie een alomtegenwoordig aspect van het dagelijks leven vormt (Internationale Adult Literacy Survey (IALS)). Deze geletterdheid omvat niet alleen het lezen en begrijpen van teksten, maar ook het **effectief gebruiken van informatie in diverse contexten** (Houtkoop, 1999).
- **Digitale vaardigheden zijn een uitbreiding van traditionele geletterdheid door het vermogen om digitale technologieën veilig en effectief te gebruiken.** Digitale vaardigheden omvatten computervaardigheden, informatievaardigheden en mediageletterdheid, wat individuen in staat stelt kritisch te kunnen omgaan met digitale informatie en technologieën (UNESCO, 2024).
- Van Deursen (2020) benadrukt dat **traditionele geletterdheid noodzakelijk blijft** om de beschikbare informatie op internet te kunnen interpreteren. Daarmee zijn de uitdagingen van traditionele geletterdheid zoals we die kennen dus nog niet verdwenen, maar zijn nog steeds essentieel. Internet is namelijk nog steeds voornamelijk een **tekstueel medium**. Om er gebruik van te kunnen maken en de beschikbare informatie te interpreteren is **lees- schrijf- en rekenvaardigheid** noodzakelijk (van Deursen, 2020).

- Door toenemende digitalisering en technologisering van de samenleving is **het gebruik van getallen, diagrammen, schema's, filters, algoritmen en indexcijfers in de onderlinge communicatie in de afgelopen 25 jaar sterk toegenomen**. Bij het online winkelen worden klanten steeds meer geconfronteerd met filters, getallen, specificaties en getalsmatige vergelijkingen. Apps op de telefoon zijn steeds meer schematisch ingericht. Om volwaardig te kunnen (blijven) participeren in de hedendaagse samenleving, vergt dit nu en in de toekomst een **steeds grotere mate van gecijferdheid** (Cinop, 2022).
- Bewustwording van het belang van gecijferdheid begint bij heldere informatievoorziening gericht op alle professionals die betrokken zijn bij de aanpak van lage basisvaardigheden. In de informatievoorziening moet centraal staan dat de vaardigheden **geen doel op zich** zijn, maar **een middel** om in dagelijkse situaties op het werk, tijdens studie of in het privéleven zelfredzaam te zijn. **Lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden hangen sterk met elkaar samen** (Cinop, 2022).

Wat is geletterdheid?

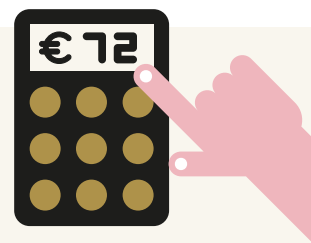
Geletterdheid is het vermogen om zelf tekst te schrijven en geschreven tekst te lezen, te begrijpen, te evalueren, te gebruiken en toe te passen in de maatschappij en het persoonlijk leven. Het is het vermogen om eigen doelen te bereiken en je kennis en potentieel verder te ontwikkelen met behulp van geschreven tekst. Geletterdheid omvat luisteren, spreken, schrijven, gecijferdheid en het gebruik van alledaagse technologie. Iemand is voldoende geletterd om zelfredzaam te kunnen zijn in de maatschappij als deze persoon functioneert op niveau 2F van het Referentiekader Taal en Rekenen. (Zie Referentiekader Taal en Rekenen) (<https://www.hetbeginmettaal.nl/begrippenlijst/>).

Wat is gecijferdheid?

Gecijferdheid is de mate waarin iemand vaardig is in het omgaan met situaties in het dagelijks leven waarin getallen, maten en verbanden een rol spelen. Bijvoorbeeld omgaan met geld, tijd, maten, maar ook met tabellen en grafieken. Iemand is voldoende gecijferd om zelfredzaam te kunnen zijn als deze persoon functioneert op niveau 2F van het Referentiekader Taal en Rekenen. Om voldoende gecijferd (>2F) te kunnen zijn, dient iemand over rekenvaardigheid te beschikken.

(Zie Referentiekader Taal en Rekenen, Rekenvaardigheid) (<https://www.hetbeginmettaal.nl/begrippenlijst/>).

Wat is Rekenvaardigheid?

Rekenvaardigheid betreft het kunnen oplossen van sommen, oog hebben voor getallen en begrijpen hoe getallen werken. Rekenvaardigheid is een aspect van gecijferdheid. Voor volwassenen gelden de Standaarden en eindtermen van de niveaubepaling van rekenvaardigheid. In deze standaarden en eindtermen is voor drie niveaus rekenvaardigheid beschreven. Deze niveaus corresponderen met de F-niveaus beschreven in het Referentiekader Taal en Rekenen. (Zie Gecijferdheid, Standaarden en eindtermen van, Referentiekader Taal en Rekenen) (<https://www.hetbeginmettaal.nl/begrippenlijst/>).

Wat is Digitale vaardigheid?

Digitale vaardigheid is veel meer dan 'knoppenkennis' zoals weten hoe je je telefoon bedient, hoe je je computer aan en uit krijgt en hoe een muis werkt. De Standaarden en Eindtermen digitale vaardigheden onderscheiden vijf domeinen:

- **Het gebruik van ICT-systemen** (hieronder valt het bedienen van alle apparaten die op basis van software werken: natuurlijk computers, smartphones, printers en kopieerapparaten, maar ook je wasmachine en de NS ticketautomaat).
- **Beveiliging, privacy en gezondheid** (wachtwoorden gebruiken, risico's op phishing, effecten van langdurig kijken naar een scherm en zo voort.)
- **(Online) informatie zoeken** (Wat is nuttige en betrouwbare informatie? Waar vind ik informatie die ik zoek? Wat voor soort informatie kan ik allemaal vinden op internet? Wat biedt internet mij?)
- **Informatie verwerken** (bijvoorbeeld online formulieren invullen, iets bestellen, tekstverwerken, afbeeldingen maken, foto's opslaan).
- **Digitaal communiceren** (e-mail, WhatsApp, videobellen, Facebook, chatbox en gebruik maken van digitaal lesmateriaal en een online leeromgeving). (Zie **Handreiking Digitale vaardigheden** ve)
(Berenschot & ITTA UvA, 2023).

Gebieden waarin je basisvaardigheden in samenhang kunt tegenkomen

1. Instructie

Geef je instructie over een digitale handeling? Let dan ook op het taal- en rekenniveau van de instructie. Leg moeilijke woorden en begrippen uit. En laat stap voor stap alle stappen van de handeling zien.

2. Toegankelijkheid

Wil je je (digitale) dienstverlening toegankelijker maken? Neem dan alle vaardigheden mee. Let op de digitale gebruikersvriendelijkheid. Let ook op de toegankelijkheid van de teksten en de cijfers of rekenkundige elementen.

3. Leren

Deelnemers hebben vaak een concrete leervraag. Ze willen bijvoorbeeld leren om gezond te koken binnen hun budget. Je kunt dan inzetten op het lezen van recepten en het omgaan met inhoudsmaten. Daarnaast kun je ook online zoeken naar recepten en aanbiedingen.

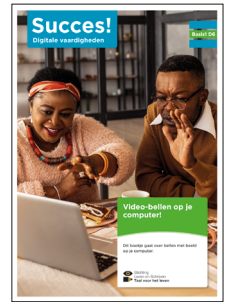
Voorbeelden

Een bedrijf wil dat alle medewerkers verlofaanvragen online gaan doen in plaats van via de teamleiders. Ze besteden tijd en aandacht aan een goede instructie in eenvoudige taal waarin alle handelingen stap voor stap worden uitgelegd. Ze besteden daarbij ook aandacht aan alle woorden en getallen die de medewerkers moeten begrijpen en/of moeten invullen.

Een cursusinstelling voor bedrijfstrainingen wil graag dat nieuwe cursisten zich online aanmelden. Ze zorgt voor een online formulier dat eenvoudig is en toegankelijk is in gebruik. Daarnaast zorgt ze ervoor dat alle informatie in eenvoudige taal geschreven is. En ze zorgt ervoor dat alle cijfers zoals de tijden van de cursus en ook de prijs eenvoudig opgeschreven zijn.

Een deelnemer wil beter leren e-mailen en gaat naar een cursus digitale vaardigheden. Daar blijkt dat die naast de digitale handelingen ook wil oefenen met het schrijven van een bericht. De begeleider van de cursus kijkt ook met de deelnemer of die alle cijfers begrijpt en kan toepassen.

Succes! en de Basishulp

Succes! is een veelgebruikte methode voor het verbeteren van basisvaardigheden. Er zijn Succes!-boekjes voor taal, rekenen en digitale vaardigheden. Met de Succes!-boekjes kun je ook meerdere vaardigheden binnen één thema oefenen.

De meeste taalboekjes bevatten leesteksten en zoekopdrachten op websites. In boekjes digitale vaardigheden staan ook leesopdrachten zoals het lezen van een appje. En in rekenboekjes lees je bijvoorbeeld informatie in een tabel op een website.

Bij de Succes!-boekjes hoort de Basishulp. De Basishulp bestaat uit drie onderdelen: Taal, Rekenen en Digitale vaardigheden. Deze bevat uitgebreide sets taalkaarten, rekenkaarten en digitaalkaarten. Iedere kaart geeft uitleg over een specifiek probleem of een handeling.

Je kunt met behulp van de kaarten uit de Basishulp ook verschillende basisvaardigheden toevoegen aan een oefening uit een boekje. De Basishulp kun je natuurlijk ook bij andere oefenmaterialen inzetten om maatwerk te bieden.

Zo kun je de deelnemer nog beter begeleiden bij het verbeteren van basisvaardigheden.

Het materiaal is te bestellen bij www.nt1.nl.

Een samenleving waarin iedereen meedoet

In Nederland hebben 3 miljoen mensen tussen de 16 en 75 jaar moeite met lezen, schrijven of rekenen. Daardoor hebben ze ook vaak moeite met een computer of een smartphone. Dat heeft veel gevolgen. Een baan vinden, gezond leven en grip hebben op je geldzaken is dan lastiger. Wij zetten ons ervoor in dat iedereen kan lezen, schrijven en rekenen. Daarom maken we laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij het publiek en de politiek. Dat doen we met advies en campagnes. We ondersteunen gemeenten bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. En we ondersteunen organisaties met scholing, onderzoek en lesmateriaal. Want een samenleving waarin iedereen meedoet, daar hebben we allemaal wat aan.